

KAKSIKYMMENTÄ VIISI VUOTTA JOSEF DIETZGENIN KUOLEMASTA

Kaksikymmentä viisi vuotta sitten, vuonna 1888, kuoli työmies nahkuri Josef Dietzgen, joka oli Saksan eteviä sosialidemokraattisia filosofikirjailijoita.

Josef Dietzgenin teoksia ovat (suurimmalta osaltaan käännetty myös venäjäksi): „Ihmisen aivotyön olemus” (ilmestyi vuonna 1869), „Sosialistin retkeilyjä tietoteorian alalle”, „Filosofian akvisitio” y.m. Oikeimman arvion Dietzgenistä ja hänen paikastaan filosofian ja työväenliikkeen historiassa antoi Marx jo joulukuun 5 p:nä vuonna 1868 kirjeessään Kugelmannelle:

„Dietzgen lähetti jo kauan sitten minulle osan käsikirjoitusta „Ajatuskyvystä”, joka eräänlaisesta käsitesekevyydestä ja liiallisesta toistelemisesta huolimatta”, kirjoitti Marx, „sisältää paljon erinomaisia ja työmiehen itsenäiseksi tuotteeksi suorastaan ihmettelyn arvoisia ajatuksia”²⁷.

Tällainen on Dietzgenin merkitys: työmies, joka on itsenäisesti päätenyt dialektiseen materialismiin, s.o. Marxin filosofiaan. Tavattoman arvokasta työmies Dietzgenin luonnehtimiselle on se, ettei hän pitänyt itseään koulukunnan luojana.

Josef Dietzgen puhui Marxista niinkuin *suunnan päämiehestä* jo vuonna 1873, jolloin vain harvat ymmärsivät Marxia. J. Dietzgen korosti sitä, että Marxilla ja Engelsillä „oli tarvittava filosofinen koulutus”. Ja vuonna 1886, paljon Engelsin „Anti-Dühringin” ilmestymisen jälkeen, joka on marxilaisuuden filosofisia pääteoksia, Dietzgen kirjoitti Marxista ja Engelsistä, kuten suunnan „tunnustetuista perustajista”.

Tämä on otettava varteen, jotta voitaisiin arvioida kaikenlaisia porvarillisen filosofian, s.o. idealismin ja

agnostisismiin (muun muassa myös „machilaisuuden”), seuraajia, jotka koettavat takertua juuri J. Dietzgenin „eräänlaiseen sekavuuteen”. J. Dietzgen itse olisi pilkannut tuollaisia ihailijoita ja sysännyt heidät luotaan.

Tullakseen tietoisiksi työläisten pitää lukea J. Dietzgenin teoksia, mutta he eivät saa unohtaa hetkeksikään sitä, että hän ei aina selitä aivan oikein Marxin ja Engelsin oppia, joilta yksin vain voidaan oppia filosofiaa.

J. Dietzgen kirjoitteli sellaisella kaudella, jolloin yksinkertaistettu ja mataloitettu *materialismi* oli saanut laajimman levinneisyyden. Sen tähden J. Dietzgen joutui erikoisesti korostamaan materialismin historiallisia muutoksia, materialismin *dialektista* luonnetta, toisin sanoen sitä, että on välttämätöntä seisoa kehityksen kannalla, ymmärtää jokaisen ihmistiedon suhteellisuus, ymmärtää maailman kaikkien ilmiöiden kaikinpuolinen keskinäisyhteys ja keskinäinen riippuvaisuus, viedä luonnonhistoriallinen materialismi aina materialistiseen historiankäsitykseen saakka.

Korostaessaan ihmistiedon suhteellisuutta J. Dietzgen lankeaa usein sekavuuteen tehden vääriä myönnytyksiä idealismille ja agnostisismille. Idealismi filosofiassa on enemmän tai vähemmän ovelaa pappispimityksen, sellaisen opin puolustelua, joka asettaa uskon tiedettä korkeammalle tai tieteen rinnalle tahi joka yleensä antaa tilaa uskolle. Agnostisismi (kreikkalaisista sanoista „a” — ei ja „gnosis” — tieto) on häilymistä materialismin ja idealismin välillä, s.o. käytännössä se on häilymistä materialistisen tieteen ja pappispimityksen välillä. Agnostikkoihin kuuluvat Kantin kannattajat (kantilaiset), Humen kannattajat (positivistit, realistit y.m.) sekä nykyaikaiset „machilaiset”. Sen tähden eräät porvariston taantumuksellisimmat filosofit, paatuneet valon viholliset ja suoranaiset pappispimityksen puolustajat, ovat koettaneet „käyttää hyväkseen” J. Dietzgenin virheitä.

Mutta yleensä ottaen J. Dietzgen on materialisti. Dietzgen on pappispimityksen ja agnostisismiin vihollinen. „Entisten materialistien kanssa”, kirjoitti J. Dietzgen, „meillä on yhteistä vain se, että olemme tunnustaneet materian aatteen edellytykseksi ja alkuperustaksi”. Tämä „vain” juuri onkin filosofisen materialismin *olemus*.

„Materialistinen tietoteoria”, kirjoitti J. Dietzgen, „on loppukädessä sen seikan toteamista, että ihmisen tiedostamiselin ei säteile mitään metafyyssillistä valoa, vaan on

kappale luontoa, joka heijastaa muita luonnon kappaleita". Tämä juuri onkin materialistinen *heijastusteoria*, jonka mukaan ikuisesti liikkuva ja muuttuva materia heijastuu ihmisen tajunnassa,— teoria, joka saa koko virallisen professorifilosofian tuntemaan vihaa ja kauhua, parhaamaan ja vääristelemään. Ja millaisella todellisen vallankumousmiehen syvällisellä kiihkolla J. Dietzgen ruoskikaan ja leimasi häpeällä „pappispimityksen diplomilakeijoita”, idealistiprofessoreja, realisteja y.m.s.! „Kaikista puolueista”, kirjoitti J. Dietzgen aivan oikein filosofisista „puolueista”, s.o. materialismista ja idealismista, „on keskivälin puolue inhot-tavin”.

Tähän „inhottavaan puolueeseen” kuuluu „Lutshin” toimitus ja hra S. Semkovski („Lutsh” № 92). Toimitus esitti „varauksensa”: „emme muka hyväksy yleisfilosofista kat-santokantaa”, mutta Dietzgeniä on selitetty „oikein ja selvästi”.

Tuo on huutava valhe. Hra Semkovski on hävyttömästi väärentänyt ja vääristellyt J. Dietzgeniä ottamalla häneltä juuri „*sekavuuden*” ja vaikenemalla *arviosta, jonka Marx on antanut Dietzgenistä*. Ja samalla kuitenkin sekä Plehanov, marxilaisen filosofian alalla pätevin sosialisti, että Euroopan parhaat marxilaiset *ovat täydellisesti hyväksyneet tuon arvion*.

Hra Semkovski vääristelee sekä filosofista materialismia että Dietzgeniä puhuen pötyä kysymyksestä „onko olemassa yksi vai kaksi maailmaa” (se on muka „peruskysymys”! Lueskelkaahan, hyvä mies, lukekaa vaikka Engelsin „Ludwig Feuerbach”) sekä maailmaa ja ilmiöitä koskevasta kysymyksestä (Dietzgen mukamas rajoitti todella olevaisen maailman vain ilmiöihin; tämä on J. Dietzgenin pappismie-listä ja professorimaista parhaamista).

Hra Semkovskin kaikkia vääristelyjä on mahdoton edes luetella. Tietäkööt työläiset, joita marxilaisuus kiinnostaa, että „Lutshin” toimitus on marxilaisuuden *likvidoidijien liitto*. Yhdet likvidoivat maanalaista järjestöä, s.o. proletariaatin puoluetta (Majevski, Sedov, F. D. j.n.e.), toiset proletariaatin hegemonian aatetta (Potresov, Koltsov y.m.), kolmannet Marxin filosofista materialismia (hra Semkovski ja kumpp.), neljännet proletaarisen sosialismin internationalis-mia (bundilaiset Kossovski, Medem ja muut — „kansallisen

kulttuuriautonomian" kannattajat), viidennet Marxin taloudellista teoriaa (hra Maslov korkoteorioineen ja „uusine" sosiologioioineen) ja niin edelleen ynnä muuta sellaista.

Hra Semkovskin ja häntä suojelevan toimituksen harjoittama marxilaisuuden huutava vääristely on vain eräs mitä selvin näyte tämän kirjallisen „likvidaattorien liiton" „toiminnasta".

„Pravda" № 102,
toukokuun 5 pnä 1913
Allekirjoitus: V. Iljin

*Julkaistaan „Pravda" lehdessä
tekstin mukaan*
